СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 141. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 20-го липня 1945. No. 141. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, July 20, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПІДЕ НА ВАКАЦІЇ — СЕНАТ БУДЕ РАДИТИ

В середу 18. липня палата репрезентантів ухвалила резолюцію, щоб перервати свої наради від суботи 21. липня аж до понеділка 8. жовтня тому, що сенат має тепер справи, над котрими мусить радити, а палата їх не має. Сенат переводить тепер дискусію над фінансовими міжнародними пропозиціями ухваленими на конференції у Бретон Вудз, а потім буде радити над чартером Організації Обєднаних Держав.

Заки палата репрезентантів ухвалила собі вакації, ухвалила перед тим продовжити закон про право ветеранів до побирання науки на кошт уряду.

СТРИМАЛИ ПОБІР БАТЬКІВ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

Директор Поборової Служби на округу Ню Йорк, полковник Артур Мек Дермот, видав приказ, щоб не покликувати більше до військової служби людей, що мають дітей на утриманню. Одначе добровольці, або такі, що не хотіли стати до праці в продукції критичних матеріялів, будуть дальше покликувані. Директор зазначує, що цей приказ відноситься лише до нюйорської округи, отже це не обовязує інші округи.

ВНЕСЕНО ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО 65-ЦЕНТОВУ ПЛАТУ.

Як у палаті репрезентантів так і в сенаті зголошено законопроєкт, щоб мінімальна робітнича плата виносила по 65 центів на годину з тим, що після 2 літ вона має бути підвищена до 75 центів. Цей бил" має підтримку адміністрації а також і робітничих кол. Законопроєкт буде поправкою до закона про справедливу плату з року 1938., коли то ухвалено, що мінімальна плата має бути 40 центів. Бил домагається 44-годинного тижня праці в першому році, 42-годинного в другім році і 70 ц. плати, а 40-годинного тижня тоді, коли по двох роках плата буде підвищена до 75 ц. Понад ці години плата має бути півтори раза більша, як це практикується зрештою вже тепер.

РАКЕФЕЛЕР ДАВ 300,000 ДОЛЯРІВ НА ВОЄННИЙ ФОНД.

Джан Д. Ракефелер з Ню Йорку дав $300,000 на Воєнний Фонд, з котрого допомога йде на поміч раненим воякам вчасі їх видоровлення. З фонду виплачується теж поміч для родин незасібних вояків. Ракефелер є почесним головою цього фонду.

ЗАПОВІДАЮТЬ ХОЛОДНУ ЗИМУ — НЕМА МАЙНЕРІВ.

Стейтовий секретар майн в Гарисбурґу, Пенсилвенія, заповідає, що наступна зима буде холодна з причини недостачі майнерських робітників. Секретар каже, що багато майнерів пішли до іншої праці, а коли повертаючі вояки не підуть працювати як майнери, буде велика недостача вугілля. Як не буде вугілля, то й зима в неотоплених хатах буде дошкульна, може найгостріша за всі воєнні часи.

ГУВЕР ДОМАГАЄТЬСЯ РАТИФІКАЦІЇ ЧАРТЕРУ.

Бувший президент Злучених Держав Герберт Гувер виголосив промову по радіо до всього населення Америки, в якій заявив, що Чартер Обєднаних Держав повинен бути ратифікований сенатом, хоч він виказує різні недомагання. Він сказав, що властивими опікунами миру є Америка, Росія й Анґлія, а не самий чартер, бо чартер це лише бажання й вказівки, як втримати мир. Гувер сказав теж, що новий чартер не привертає свобід, згаданих в Атлянтійськім Чартері, бо його обмежили в Теґерані і в Ялті, та всежтаки він ліпший ніж пропозиції з Дамбартон Овкс. Гувер думає, що конґрес повинен найти спосіб, як забезпечити для конґресу право виданя війни. На думку Гувера чартер теж не забезпечує права народів ані людини і дає хіба суґґестію, що про них треба дбати. Він передбачує, що найближчих 25 літ після перемоги над Японією дасть спромогу передумати справу мира.

ДОМАГАЄТЬСЯ КОНҐРЕСОВОЇ ФУНДАЦІЇ ДЛЯ РОЗСЛІДІВ.

Директор Бюра Наукових Розслідів і Розвитку д-р Ваневар Буш вислав звіт із праці до Білого Дому а в ньому висловив домагання, щоб конґрес ухвалив суму $30,000,000 на стипендії, з яких студенти діставалиб утримання на студії при наукових розслідах. У звіті сказано, що його висилає директор на домагання небіжчика президента Рузвелта, а переведення пляну домагається д-р Буш негайно бо наш край потребує свіжих наукових сил.

Акція допомогових орґанізацій за право азилю

Представник Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету у Філядельфії звідомляє, що зібрання Американської Ради Добровільних Допомогових Орґанізацій з середи 18. липня вислано домагання до департаменту стейту у Вашинґтоні за признання права азилю таким особам, які втікли перед переслідуванням з причини їхньої національности, релігії або політичної діяльности. Право азилю має бути дане таким особам, коли вони опинилися на території, окупованій американською армією, або яка остає під юрисдикцією Злучених Держав. В резолюції поставлено домагання, щоб не вживати фондів ЮНРРА на перевезення домів таких людей, які не хочуть вертати до своїх колишніх країв, бо це противиться засадам свободи одиниць, людяности і йде проти переконання американського населення.

ЧІЯНО ПИШЕ, ЯК МУСОЛІНІ ПРОБУВАВ ВИРВАТИСЯ З ОБІЙМІВ НІМЕЧЧИНИ

У щоденнику, написанім ґрафом Ґалеазом Чіяном, зятем Мусолінія, згадується про кількакратні спроби Мусолінія вирватися з обіймів Гітлерівської Німеччини, як це виходить із цеї частини щоденника, яку поміщує Ню Йорк Таймс із четверга 19. липня. Мусоліні хотів дістати якусь частину добичі з перемоги Ґітлера над Европою, але бачив, що він безсильний. Тому він хотів дістати хоч поміч для узброєння Італії і зажадав від Ґітлера 117,000,000 тон воєнного виряду. Очевидно, що це домагання — пише Чіяно — було неможливе до сповнення. Кількакратно Мусоліні хотів забезпечитися на випадок миру в такий спосіб, що дав знати Аліянтам про намірену інвазію Бельґії й Голяндії, а також про напад Гітлера на Росію.

ГІТЛЄР БЛОФУВАВ У МІНІХУ, ПИШЕ ҐЕРІНҐ

Ню Йорк Герлад-Трибюн з четверга 17. липня друкує другу частину записків, які найдено між паперами німецького маршала Ґерінґа. У цій частині находяться особисті замітки про недавні воєнні події та про особи, які ґрали в них ролю. Про нараду Гітлера з представником Анґлії й Франції в Міниху в 1938. році сказано, що Гітлер удавав, що Німеччина готова до війни.

Скоре закінчення війни з Японією і замирення Европи головними точкали перших нарад „трьох"

Відбулася вже друга формальна конференція „Трьох", себто президента Трумана, премієра Чорчила та ґенераліссімуса Сталіна. Доступу до нарад нема. Всі входи сильно стережені і хоронені. Та з того, що доходить від делеґацій, виходилоб, що през. Труман, предсідник, натискає в першу черґу на ті точки, що обговорюють якнайскорше закінчення війни з Японією, а далі те, що забезпечує будучий мир Европи. През. Труман обідав окремо з Чорчилем і Сталіном, а як обідав з тим останнім, то був з ним секретар стейту Бирнс, його близький приятель і досвідчений посередник. Кореспонденти пишуть, що наради мають ввічливий характер. Теж зазначують, що пресу не іґнорують вправді в такий спосіб, як це було в Теґерані, але не поводяться з нею, як треба. Кажуть, що совєтське радіо передає новини про конференцію, нікого не питаючи. Британська преса атакує особливо за те, що не дається змоги відповідальним кореспондентам реферувати вірно справи, а публика має право знати, що діється. Зокрема хотілиб „покінчити з тайнами щодо політики Росії на Балканах та в східній Европі".

НЕМА ВІД НІКОГО МИРОВИХ ПРОПОЗИЦІЙ ВІД ІМЕНІ ЯПОНІЇ

Департамент стейту стверджує, що він не дістав від нікого ніяких мирових предложень в справі закінчення війни з Японією. Очевидно, мова тут про офіційні кроки. Не одержав їх теж Сталін, як ходили вісти. До цього додають, що „безумовна здача" далі важна.

В ПЯТЬОХ РОКАХ ПОБУДОВАНО 1,322 БОЙОВІ КОРАБЛІ

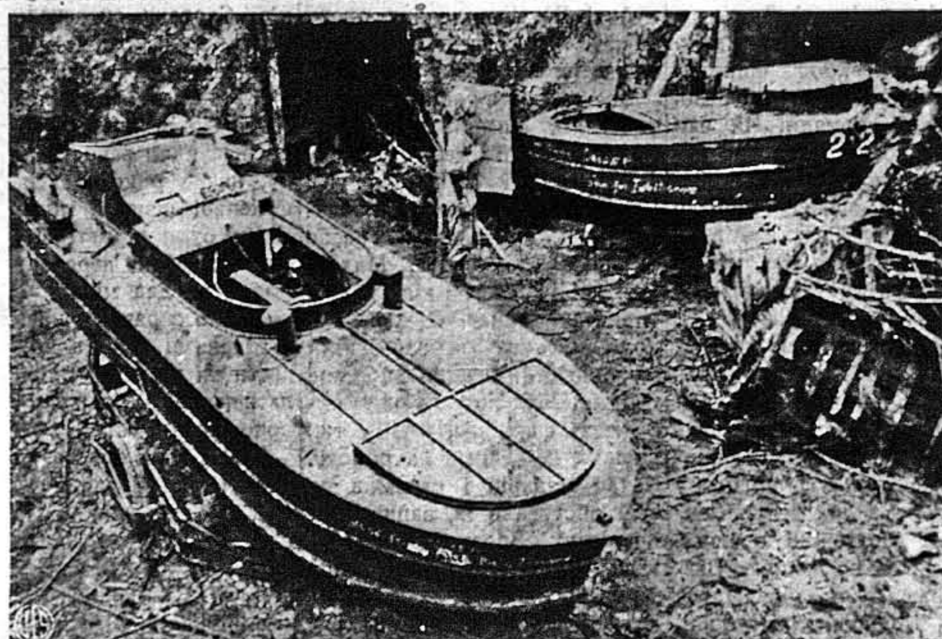
Таке подають з Вашинґтону на передодні пятиріччя „Двоокеанської Фльоти". Фльота Злучених Держав має тепер 1,500 воєнних кораблів і коло 100,000 різного роду суден, до чого до кінця 1946 року прибуде ще 200 воєнних велеканів. Саме тому пять років підписав президент Рузвелт законопроєкт про побільшення фльоти Злучених Держав.

СТАЛІН КАЖЕ, ЩО ПОЛЯКИ ОБДУРЮВАЛИ АЛІЯНТІВ ЩОДО СИЛИ РОСІЇ

Таке заявив Кентербурський „червоний" декан Г. Джансон, вернувши з поїздки до Росії. Він зацитував слова Сталіна в статті, поміщеній в „Нюз Кронікл". Написав, що Чорчил питав французького ґенерала Ґамелена про силу Росії, а той відповів, що вона ніяка, опираючи це на відомостях, одержаних від поляків — „ворожих Росії".

„ЛОРД ГА-ГА" БУДЕ СУДЖЕНИЙ У ВЕРЕСНІ

Судова розправа проти Вилйема Джойса, загально відомого як „Лорд Ґа-Ґа", що промовляв проти Анґлії та Аліянтів з націстівської радіової стації через цілу війну в Европі, відложена до 11. вересня. Джойс обвинувачений за зраду держави. Розправу відложено тому, щоб Джойс міг дістати документи, що він є уроженцем Злучених Держав і не може бути суджений за зраду анґлійському королеви.

СЕБЕГУБНІ ЯПОНСЬКІ ЧОВНА.—Ця сцена знята в Окінаві, де захоплено при відступах японців дещо з себегубних японських суден, що їх бачимо на образку. Ті судна мали вдаряти в більші кораблі, при чому, очевидно, керуючий ними мусів гинути.

БОМБАРДУЮТЬ ОСТАНКИ КОЛИСЬ МОГУТНЬОЇ ЯПОНСЬКОЇ ФЛЬОТИ

Мабуть чи не рештки японської фльоти сховались там, де цього найменше можна було надіятись, бо в морськім заливі, що віддалений всього 18 миль від Токія. Правда, там знаходиться найбільша, японська, фльотна база, але вона виставлена на постійні летунські бомбардування і не є безпечна. Тому годі було сподіватись, щоб там укривали японці решки своєї фльоти. Та так є. Американські розвідчики це завважили, а летуни з американських літаконосців почали ту фльоту відразу бомбардувати, хоч була мрака, через яку навіть незнати, скільки заподіяно шкоди. В морській битві з 24 і 25 жовтня Трета і Сема Фльота Злучених Держав розторощила японську фльоту в такий спосіб, що затоплено або ушкоджено 59 воєнних кораблів, в тому понад тузин літаконосців і панцирників.

ЛЕТУНИ З ЕВРОПИ НА ПАЦИФІКУ.

Ґен. МекАртур проголосив, що в понеділок взяли перший раз участь в повітряних атаках на Кіюшу, себто на властиву Японію, летуни, що прибули з Европи, де брали участь в війні проти Німеччини.

В налеті взяло участь понад 350 літаків. Особливо замітне, що американські летуни не потерпіли ніякої втрати.

„ЧИСТКА" НА ЧЕНЕЛ АЙЛЕНДС.

Ченел Айлендс це ті острови при берегах Франції, що є британською територією, а які були під націстівською окупацією, одинокі з усіх британських посілостей. Тепер там переводять „чистку" за співпрацю з німцями. Та, як кажуть, не так то легко ту співпрацю пізнати, коли на островах було на кожного тубильця три німці, через що майже не можливо було оминути впродовж пять років якоїсь співпраці. Тепер поліція намагається відрізнити „факти від сплетень". Острови знищені, а населення збідоване і схороване.

ХТО НЕ ГОДИТЬСЯ, ТОЙ „ФАШИСТ".

В Югославії Тіта так є, що хто не годиться з розпорядженнями уряду і їх критикує, той є „фашист". Теж і американців беруть за таких, що дуже „пересяклі фашизмом". Пропаґанда іде в такому напрямі, щоб звязати край і населення тісно з Росією, згл. Совєтами, а відмежувати від Злучених Держав і Анґлії, що проявляють у себе „фашістівські тенденції". Хто так не глядить на Америку і Анґлію і бажав би бачити Югославію зближену до тих країв, той вважається фашистом і симпатиком з тими, що є ворогами комуністів. Ось такі враження віднесять тепер американські кореспонденти, обсервуючи події в Югославії.

ЗА НАЦІОНАЛІЗАЦІЮ В АНҐЛІЇ.

Бувший міністер праці в воєнним кабінеті Чорчила, Ернест Бівен, є тої думки, що Анґлія не розвяже своїх найважніших повоєнних проблем, звязаних з заграничною торгівлею і варстатом праці для усіх, коли не перейдуть на державну власність і контролю такі основні промисли, як залізні чи сталеві, чи різні види транспорту залізницями дорогами, водними шляхами чи літаками. Він теж заявився за пятиденний тиждень праці.

ВІД КОЛИ ІРЛЯНДІЯ РЕПУБЛИКОЮ?

На те питання відповідав ірляндський премієр Імон де Валєра в ірляндськім парляменті. Заявив, що Ірляндія стала републикою 29. грудня 1937 року, коли ввійшла в життя конституція краю. Далі ще зацитував параґрафи на доказ, що Ірляндія є „суверенною, незалежною, демократичною державою", а кожна держава, що її ось так означується, є на його думку републикою. Таку інтерпретацію обяснив він ще виїмками з американських та британських енциклопедій, які цитував.

КОГО ПОПРЕ АНҐЛІЯ?

Совєти поставили Туреччині різні домагання, з яких найважніші відносяться до Дарданелів, а також до провінцій Карс і Ардаган, які Туреччина дістала по першій світовій війні, а які тепер Росія хотілаб відібрати. Анґлія властиво є по стороні Туреччини, яка просить її помочі, але як це погодити з її приязню з Совєтами, то ту штуку будуть мабуть розчовпувати в Берліні, а дуже можливо, що пізніше.

НЕ ВЕРТАЮТЬ.

З 120,000 депортованих з Франції жидів в часі націстівської окупації вернуло досі тільки 2,000 осіб.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК БЕЗ ПРЕСТОЛА.

Югославському королеви Петрови народився в Лондоні престолонаслідник. Тільки біда, чи Югославія взагалі захоче мати короля!

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

За ясну політику супроти Японії

„Безумовна здача" — це ясна і засаднича вимога, яку Аліянти поставили Японії. Без її здійснення немає закінчення війни.

Та, підкресляє Генсон Болдвин, воєнний коментатор часопису Н. Й. Таймс, це є властиво мілітарна вимога і як така оправдана і зрозуміла. Але коли брати справу з мілітарного боку, то так є, що прецінь не можливо навіть припускати, щоб японські лорди не здавали собі тепер справи з того, що війна програна. Вони свідками, як день за днем пропадає одно японське місто за другим, як з японської столиці остали вже тільки руїни, як американська та британійська фльота вже під самими берегами самої Японії й обстрілює її, не зазнаючи буквально ніякого опору. Отже сліпий бачить, що війна програна, та що немає ніякого змислу ставити дальший опір.

Ось така є ситуація, а проте Японія не піддається і війна ведеться далі. Чому саме?

Отже так є, що хоч Японія знає, що їй треба безумовно здатись, то не знає, які властиво будуть політичні наслідки тої мілітарної здачі. Тому тепер добра пора, пише Болдвин, щоби вийти наверх з позитивною політикою супроти Японії, а тим самим вжити в такому догідному моменті „політичної й психольогічної зброї" на те, щоби приспішити кінець війні й заощадити багато людського життя.

Значить, що бомби і кулі треба доконче доповнити негайно такою „політикою", яка виразно скаже, що переможці не бажають винищення японського народу, ні не хочуть затягнути його в економічну, політичну чи релігійну неволю. Навпаки, перемога Аліянтів і безумовна здача Японії означатиме для японців надію на краще життя, вільне від тиранії й тої мілітарної кліки, що спричинила цю війну.

Та так є, що колиб ходило про самі Злучені Держави, то легко булоб накреслити будучу політику супроти Японії й те, що вона повинна потерпіти, програвши війну. Заковика щодо тої „політики" лежить деінде. В першу чергу треба знати, які пляни мають Совєти супроти Японії. А далі Китай комуністичний і той, що його представляє Чунґкінґ. А та політика така скомплікована, що в ній тяжче визнатись, ніж в европейській замотаній політиці.

Та не зважаючи на ті перешкоди, шкода Америці даремне проливати кров, коли є вигляди на скоре закінчення війни. Тому і пишуть, що справа Японії буде чи не на першому місці на нарадах у Потсдамі. А це значить, що там будуть застановлятись в першій мірі над тим, які ставити Японії попри мілітарну вимогу безумовної здачі ще й інші вимоги, так сказатиб, політичної натури. Від того, що там ухвалять, залежатиме багато, як скоро скінчиться війна з Японією.

З боротьби між Кремлем і Ватиканом

Совєтська Росія стала тепер вітверто до боротьби проти Католицької Церкви як свого найбільшого противника в духовій сфері. Це може завважити кожний, хто хоч поверховно слідить за потягненнями совєтського уряду в краях Західної Европи, або за вістями, які пускає у світ совєтська пропаганда. Ця акція Совєтів стрічає відпір світового католицького центра, тобто Ватикану. Це теж впадає в очі, коли хто має час і спромогу перечитувати енунціяції папи чи статті, поміщувані на ту тему в католицькій пресі.

Останніми тижнями появилися замітні події по обидвох сторонах воюючого табору. Вони замітні не лише своїми намірами, але теж і засобами, які характеризують обидві воюючі сторони. Для характеристики цих засобів зіставимо тут останні вісти, а читач хай виробить собі погляд, про що йде справа.

Наведемо вісти хронольоґічно так, як вони появилися в пресі.

Аґенція Юнайтед Прес подає з Москви дня 6. липня таку вістку:

„Митрополит Веніямин, примас Російської Православної Церкви в Північній Америці... у статті, яку, він помістив в Журналі Московського Патріярхату, обвинувачує Ватикан у тому, що він підтримує фашизм і націзм; дальше в тому, що занедбав осудити знищення націстами Совєтського Союзу; опісля обвинувачує Ватикан у ворожнечі до Совєтського Союзу і в тому, що тепер перешкаджає Аліянтам у вимушенню відшкодування від Німеччини.

„Такими актами" — пише Веніямин — „Католицька Церква не лише грішить проти Бога, але щораз дальше накликує обурення людства проти себе самої. Нехай католики журяться церковними справами, а справи війни й миру хай полишуть світським потугам".

Тасама пресова аґенція принесла 9. липня з Москви таку новинку:

„Орґан Комуністичної Партії, ґазета Правда, нападає американські католицькі ґазети в Америці і запитує: „Чому то дозволяти ґазетним ґенґстерам викликати третю світову війну?"...

„Совєтський нарід" пишеться в Правді — „хоче знати, як то пояснити, що в Америці під теперішню пору існують ґазети і маґазини, які проповідують хрестоносний похід проти Совєтів. Деякі наші приятелі покликаються на англьо-саксонську свободу преси і вважають, що таке ставлення справи є наївне. Свобода є свободою, але американці не дозволяють ґенґстерам вбивати людей".

Ще гостріше заговорив Кремль проти Ватикану з нагоди Вірменського Національного Церковного Конґресу, як про це сповіщає телеґрама Асошіейтед Прес з Москви теж 9. липня. Телеґрама покликується на ґазету „Правда", яка пише, що „Вірменський Національний Церковний Конґрес видав „зазив до християнського світу", у якому сказано, що становище Ватикану не відповідає „високим ідеалам християнства".

Декларація опінії звучить: „Нажаль, Ватикан, який стоїть на чолі Римо-Католицької Церкви, замотався в політичні амбіції і припинив сповнення високих цілей християнства, а зате Ватикан боронить руйнуючі німецькі сили, які є джерелом нещастя для цілого людства. Ізза цього Національний Конґрес Церквй осуджує становище Ватикану як незгідне з високими ідеалами християнства".

Не прийшлося довго ждати відповіди на ці випади большевиків проти Ватикану. З нагоди авдієнції ґенерального директора Адміністрації Ріліфу й Реґабілітації Обєднаних Держав, Герберта Лімана у папи Пія XII., дня 10. липня папа виголосив до нього і його оточення промову, в якій ярко висловлюється про головного ворога людства, не називаючи його по імени. Папа сказав:

„Зрозумієте, панове, яка це для нас радість приймати таку визначну репрезентацію ЮНРРА, під проводом ціненого і вартісного ґенерального директора. Упродовж минулих літ тисячі, ба десятки тисяч людей відвідували салі Ватикану. Кожного дня, з малими лише виїмками, ми їх приймали і розмовляли з цими людьми із усіх кляс, різного віку і різних національностей.

„Очима нашого ума ми бачили поза ними міліони інших по цілому світі, котрі подібно як і вони самі глядять у будучність із повною надією, а всетаки не без хвилювання, ба навіть і не без страху, а деякі навіть із малою, навіть надто малою надією. І вони ставлять самі до себе питання:

„Чи має людина якесь Богом дане йому право, котре держава обовязана ще боронити, а не відбирати? І чи може втриматися при життю нація, яка передає державі необмежену силу, а людині лишається хіба стільки права і привилею, кільки державі хосенно їй залишити?

„Хтож не бачить фатального наслідку такої помилки? Вона неминучо веде до деспотичного панування однієї людини або кількох, котрі без милосердя і без сумління мали нагоду захопити владу і застановити або затроїти природні засоби національного життя народу. Там приходить застій і смерть для свободи. Ба, що більше: Такі претенсії на абсолютну і невідповідальну силу для держави лишає на ласку свавільного деспотизму постійність міжнародніх відносин і потрясає підставами всякого тривалого миру.

„Отже нічого дивного в тому, коли багато правильно-думаючих людей побоюються за будучність і що високі надії багатьох народів світу починають підупадати. Є це обовязком відповідальних людей політичної думки та обовязком уряду кожної держави під теперішню пору підтримати ці народи і заохотити їх у їхніх змаганнях, щоб вони повстали із руїни нещасної минувшини до нового, ліпшого і більше устійненого національного життя. А понад усе треба ясно представити їм, ба навіть і національним меншинам, факт, що вони будуть тішитися повною і справжньою свободою, коли дістануть те, що їм найдорожче, а це своє культуральне і релігійне життя.

„Ваша знаменита орґанізація, панове, творить могутній і конечний причинок для оцеї справедливої цілі, а Европа ніколи не перестане вас благословити за це. Хай же Бог додасть сили вашим рукам, тай дасть вам світло й відвагу до почувань ваших сердець і хай дасть вам цінну потіху у свідомости, що ви робите невисказане добро для ваших ближніх вчасі їх жалюгідного нещастя й потреби, а це є справжня праця на взірцях Христа. Для вас, пане ґенеральний директоре ЮНРРА і для всіх ваших співробітників ми взиваємо найвищого Божого благословення. Хай Він дасть благословення усім тут приявним і тим, хто є найдорожчим для вас".

Микола Чубатий.

Дві України чи одна Україна?

II.

Хто притягнув симпатії українських мас перед теперішньою війною?

Хто притягнув симпатії українського народу на Східній Україні, важко сказати через брак всякої свобідної інформації з підсовєтської території. Нам нині абсолютно неможливо сказати, який процент українського населення справді поєднався та привязався до комунізму, стаючи в практиці безнаціональним. Можна думати, що частина молоді виховала в комсомолі в останних десяти роках могла стало вважати комунізм за свою „українську" програму. Одначе правдоподібно більшість українського населення України таки є проти большевиків. Тоді насувається питання — за ким воно, за якою Україною. Опозиційна частина, коли не більшість населення Східної України, мала вже досить соціялістичних експериментів, що коштували Україну так дорого, всеж таки державний соціялізм заведений большевиками, є нині фактом довершеним і ледви чи більшість населення бажала би повертати назад до старого ладу та колись знов переживати болючі породові болі соціялізму в Україні. Ніде правди діти світ йде в напрямі якогось роду колективізму.

Одначе населення Східної України навіть погоджуючися на істнуючий соціялізм видить, що не воно є господарем соціялістичної України. Нею господарять зайди з півночи та національні меншини України проти інтересів більшости автохтонів, себто українського народу. Звідси народжується нове політичне обличча тих мас у Східній Україні, що сильно зросли у національній свідомости за час двацять-літнього панування большевиків. Інтересну характеристику дістав я від одного мого приятеля з Европи про тих українців зі Східної України, що у великій масі по волі чи неволі опинилися на заході: Вони — пише мені мій приятель — національно непримиримі супроти росіян, натомісць соціяльно вони ліві. Це немов якийсь український „націоналістичний комунізм". Як далеко захопив він українські східно-українські маси та оскільки це має вплив на політику московського центру супроти України, годі знати. Всеж таки з тим новим духом Москва мусить рахуватися.

Серця західно-українських мас полонив націоналізм теж сильно забарвлений соціяльно. Соціялізм ніколи серед західних українців не мав такого низького стану як перед теперішньою війною. Річ природна, націоналізм Західної України це не є зріст партії націоналістів, це був загально національний, масовий рух українських низів. Наклепи, кидані ще навіть в останнім часі, на цей найбільше масовий рух в Західній Україні, посуджування його в симпатіях до націстів, серед західно-української дійсности виглядає немов гумористично. Це не було ніяке партійництво з політишенами у проводі, тільки рух всенародний, безпартійний, український як сказано вище, з доволі радикальним соціяльним забарвленням.

Супроти повного обмеження господарського життя західних українців збоку польської влади в користь польського хлопа та робітника, проти клічів старих соціялістів про спільність інтересів українського працюючого люду, кричали тисячі прикладів, що це неправда, що українського хлопа та українського робітника щось лучить з польським хлопом та робітником, як довго українець хоче остати українцем.

Бо не хто другий, а тільки польський земельний пролетар приходив зі заходу з торбами на возі та купою дітей і майже задармо діставав пайку прекрасного подільського ґрунту, витятого з фільварку, та ще й готові модерні будинки з костеликом та польською школою, збудовані за гроші українського податника. В душі українського земельного пролетаря, що в тім самім селі тиснувся теж з пятеро дітьми на морґу або двох землі, повставало пекольне обурення на цю несправедливість. Кольоніст ставав його найбільшим ворогом, а він кольоніста, бо це він, той зайда, забрав йому зпід носа землю, зрошену потом його панщизняних дідів та прадідів. І питаючи за причиною того, він добре розумів, що той ґрунт з будинками дістав би був він, коли би була українська держава, а не чужа, польська. Тому малоземельний пролетар селянин ставав українським націоналістом-державником, видячи своє соціяльне спасення в українській владі на українській землі. Він, очевидно, думав про українську владу, що ґрунта буде ділити. Над цим, яка це має бути влада, він не застановлявся, коби тільки українська. Вона напевно не буде менше ласкава для нього, ніж ця польська влада для польського земельного пролетаря з під Келєц чи Кракова.

Таке саме було з міським пролетарем. Він досконало розумів, чому він не може бути службовиком на пошті, на залізниці, ні він, ні його діти. Причина ця, що вони українці з ґреко-католицькою метрикою. Треба було тільки принести латинську метрику, спольщитись, а тоді поле ставало до розпорядимости українського селянина, а праця для українського робітника. Та він не тільки не міг без зміни метрики дістати праці в державних установах; він її не міг теж дістати в мійських установах. Він остаючи українцем навіть вулиці не міг замітати у Львові. Його витискав польський робітник при помочі польських офіціяльних орґанів навіть з приватних підприємств.

Соціялісти провідники казали йому йти спільно з поляком робітником, бо їхні інтереси спільні, а він видів, що це все було неправда. Їхні інтереси були прямо противні, бо роботу, яку діставав все поляк робітник, не міг вже дістати українець робітник, ні його діти. В його простій голові родилася рефлексія — змінитися це все може тільки тоді, коли

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

44)

— О, ні... Вже заповнено, „фул ап". Наїхало багато „маніґрантів" з околиць. Як вчули про „екстра ґенк" — наче сарана з усіх сторін припакували.

— Не біда! Поїду десь на молочення.

— Краще заждіть, — порадив новоспечений „бос". — Може по обіді, а взавтра то напевно буде „ченс" стати на роботу у мене.

— Тож повно, кажете? — сказав Безхатний нічого не розуміючи, звідки той „ченс" візьметься.

— Так. Але завважив вже кілька таких, що нідочого. Нажену їх!

— Чогож так швидко? Може люди на „екстра-ґенку" ніколи в житті не працювали. Треба людям дати час підовчитися, втягнутися в роботу!

— О, в мене не так! Хто за день не навчиться, не буде в мене працювати — похвалився „бос".

Безхатний мовчки повернувся й пішов собі.

— Кудиж ви? — „бос" затримав.

— Поїду на жнива, на молочення, — відповів ще зрівноважено. — У вас, пане „бос", я також не робитиму.

— Та чомуж?

— Як би вам сказати? — заговорив Безхатний вже їдливо. — Чи ви знаєте хоч трохи українську історію?

— Ну, щеб пак! — з відтінком гордости „бос" відповів. — Адже я проводир місцевої української громади! Чи вам не доводилося читати про мене в часописах? Але... Яке відношення має знання історії до праці?

— Та чув про вас, чув! І знаю, що ви тут лідеруєте. А запитався про історію тільки тому, щоб впевнитися, чи знаєте щось про тих потурнаків, що колись нагаями підганяли полонених козаків-веслярів на турецьких галерах. І не робитиму у вас по тій причині, що ви мабуть від тих потурнаків-наганячів ніскуть не кращий. Ви невільник, не людина. Певно в краю були форналем у дідича? Бо форналь духовий, форналем і зістанеться, деб він не був, хочаб набув величезне майно, чи високу освіту.

Пустився йти далі. Бос знияковів, але затримав Безхатного за рукав. Той скипів:

— Лишіть мене в спокою, вуйку! Бо маю велику охоту заїхати вам в лице! Шукайте таких, як самі!

Бос забрався гейби з поквитованням. Мимрив щось про большевика й „маніґрул".

Вдруге тої осені спинився Безхатний у Йорктоні. Здибався тут з років два від себе старшим молодиком, Михайлом на імя. Через кілька днів сприятелювалися. Ще з кількома такими нерозважними молодиками зачали вибрики. Одні вдавали потребуючих робітників фармерів, інші у тих перших наймалися на роботу. Банди мадярів і словаків як стій обступали їх, запитували про ціну. Зрозуміло, хлопці давали ціну у тих околицях нечувану і в добрі часи. Відводили мадярів до першого ліпшого кращого авта. Вони сідали коло авта, траплялися такі, що й в авто з манатками залазили. А „фармері" лягали зо сміху, здаля бачучи, як підходив дійсний власник авта й виганяв непрошених робітників. Словаки сперечалися, не хотіли вилазити, — бож їх, мовляв нанято!

Жартували із склепарями. Пакували в мішок старі часописи, а один заносив до склепу, начеб річи на переховок. Склепарі швидко полапалися, — не було в місті ні одного склепу, деб не переховувалося бодай по два мішки. Ще одного, що справді приніс мішок з власними річами, збиралися вести на поліцію! Вибрики, але невинні! Шкоди від них не поносив ніхтож!

Спали всі в удови, власниці двох корів. Спали у шопі на сіні, але платили за кімнату, у неї і молоко брали. Прожили кілька днів без турбот, аж довелося їм зводити боротьбу з оборонцями робітничих прав від... робітництва.

Зявилося у місті трьох чи чотирьох аґітаторів комуністичної партії. Навезли обережки летючок у різних мовах. Сезонове робітництво закликалося у летючках не йти на роботу до фармерів дешевше, як пять долярів денно і харчі. Згадувалося, правда, про низьку ціну на пшеницю, 21—27 центів за бушель кращої якости, про оплаканий стан фармерства... Говорилося й про те, що бідніше й середне фармерство повинно підтримати комуністичну партію, допомогти взавести в країні справедливий лад на зразок Радянщини, очевидно під тоїж партії проводом! Аґітатори мали успіх. Недобачували робітники занадто гладких, як на реліфників, аґітаторських пик, ні того, що й ночували вони не коло стації, ні навіть на приватних мешканнях, а в готелях. Убрані так, як і всі інші шукачі роботи, та убрання ніяк з обличчами не гармонізувало. Чого не могли побивати арґументацією, брали нахабністю. Лізли у саму гущу безробітних, роздавали летючки і — мітінґ готовий.

Безхатний зо своїми товаришами не хотів мішатися. Зачепив його якийсь безробітний-бесарабець, високий дядько атлетичної будови. На нього глянувши, здавалося, що дядько подужав би один носити залізничі рейки. До роботи він не хотів іти, хоча й траплялося: кожний фармер питав спершу його. Жив тим, що вночі вкрав з городів. Власник одного — китаєць, прилапав бесарабця на крадіжці і, згарячу вхопивши стовбур від бананів, до раня за ним ганявся. Безробітні про ту причину знали, тож не давали дядькови проходу. Чоловяга й справді мав дивну натуру. До кожного новика у гурті звертався позичити йому „кводра" чи пятьдесятака, ніби податок, і радив, щоб ішов до роботи. Дехто позичав, дехто відмовлявся. Дядько ніде так і не працював. Звернувся якось до Безхатного.

(Дальше буде).

Лист від українського вояка з Африки

До Комітету Українців Канади:

Я вже близько одного року знаходжуся в Африці й цілий час мрію про ваше життя в Канаді. Вашу адресу я отримав від мого батька, який мешкає в Белліс, Альберта. Тут нас українців є немало. Як лише можливо, то просимо вас дуже прислати нам дещо з української літератури як українську історію, Кобзар, часописи й книжку Невольник. Ми хочемо читати, а не маємо що.

Вірю, що вам буде цікаво знати, як ми дісталися до Афрк. Як знаєте, по вибуху війни в 1941 р. німецькі окупанти заняли Україну й страшно знущалися над українським народом — палили, руйнували, вбивали, а молодь — хлопців і дівчат забирали на примусові роботи до Німеччини. Хто не хотів іти того стріляли, вішали та мордували. Вже в році 1942 на заслані в Німеччині було около сім міліонів українців на тяжких роботах, в копальнях вугля, соли й інших. Там вони терпіли знущання, голод і холод. Тут був і я.

В цій неволі ми довідалися, що у Ф—ції є український відділ ім. Тараса Шевченка, який бився проти німецьких наїзників. В році 1944 ми рішились перейти французьку границю й прилучитися до цього відділу. Так і зробили. Ми перейшли границю й подалися на місто Бельфорд й Бізанон, де власне оперували українські відділи. Тут в лісах треба було пробиватись через німецькі відділи. Багато з нас тут полягло, а решта при Божій помочі пробилися на французький бік. По якімсь часі ми вписалися до Чужинецького Леґіону й так попалися до Африки.

Вас певно цікавить наше відношення до України. В наших серцях ще не завмерли мрії про рік 1918, як також про тих наших славних героїв, які загинули в цій війні в стратеґічних місцях — Ротердам, Париж і інші. Тут є багато з різних околиць і міст України — з Буковини, Галичини й Києва.

Просимо не відмовити нашій просьбі й прислати нам книжок.

В. К.

Альжир, Африка, 1. червня 1945.

Увага — Комітет Українців Канади вислав нашим збігцям в Африці около сто книжок різного змісту.

З канцелярії КУК.

буде українська влада. А цю українську владу на Західній Україні 1918 р. почав валити не капіталіст, ні не дідич, тільки соціяліст, провідник польських львівських залізничників інж. Гавзнер, що перший зорганізував польських залізничників до боротьби з українською владою. Через того соціяліста Гавзнера, говорив український пролетар Львова „нема України" тай через нього нема хліба ні для нього, ні для його дітей.

Не думав цей український пролетар, яка буде ця українська влада. Одно він знав, що не гірша ніж польська для його сусіда польського робітника. Отже український пролетар, розуміючи свої пролетарські інтереси, розумів їхнє забеспечення тільки через Українську Державу.

Одна Україна.

Приклади з життя східних українців та більше детайлічні приклади із життя селянина та мійського пролетара Західної України переконували їх, що одиноким ідеалом мусить бути такий лад на українських землях, щоби влада була дійсно українська, себто щоб український нарід був господарем на українських землях для двигнення соціяльного добробуту українських мас. Чужа була йому думка тільки про українську державу без соціяльного добробуту, бо ці дві справи він вязав нерозлучно. Чужа була йому думка соціялістів про спільноту інтересів українського пролетаря з інтересами чужинецького пролетара. В той спосіб в душі українського простолюдина, сільського та мійського пролетаря зродилася синтеза одної України, в якій самостійність нерозлучно звязані з його власним добробутом. Брак одного чи брак другого не був і не буде мабуть його ідеалом і в майбутности. Досвід панування чужинців став для українського працюючого чоловіка політичною академією, яку він скінчив на власній шкірі.

Около такої одної України мусять так обертатися думки американських українців. Не українська держава, тільки для держави; і не соціяльні реформи в Україні, тільки для соціяльних реформ є нашим політичним життям. Ідеольогія українських мас в Европі буде прямувати до того, щоб український нарід став повним господарем на українській землі, але теж український працюючий чоловік домагатимеся, щоб це господарство виходило на користь, на добробут українських мас.

Коли цим шляхом малаб стати навіть радикальна соціяльна реформа большевиків — державний соціялізм, то він мабуть не потрафив би на більший спротив серед українських мас, колиб тільки соціялізованими маєтками завідувала українська влада по кости й крові українська духом і культурою. Буде Україною завідувати тов. Хрущев, а її репрезентувати стане інтернаціоналіст тов. Мануїльський, правдивого спокою в Україні, політично вже вихований, не буде. Українська маса вже розуміє, що тільки власна влада ласкава для своїх дітей, чужа влада все буде злою мачухою для дітей України.

(Кінець).

ЛИСТ ДО БРАТА НА ЗАСЛАННЮ

(В РОСІЮ)

Як маєшся, любий Брате?
Чи здоров?
Чом не пишеш, не даш знати?
Чи вже роду зацурався Ти?
Згасла братняя любов?

Чом не скажеш, ріднесенький,
Як живеш?
Чому вітром буйнесеньким
Слів братерських, солоденьких,
Слів розради не пішлеш?

Чи, Голубе, не змагаєш,
Нема сил?
Чи вітри там не гуляють?
Чи орли там не літають?
Не здіймуться, нема крил?

Пішли слово, Орле, Брате!
Напиши!
Вихром, бурею вість шли.
Чи ще довго треба ждати,
Щоб Тебе щиро звітати?
Ох, скажи!

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Ухвали нарад ширшої управи.

На зборах ширшої управи з УАД Комітету, та представників спомагаючих інституцій і преси, дня 12. липня ц. р., обговорено та вирішено такі справи:

1) Допомога українцям мусить бути сконцентрована в кожній країні в один допомоговий комітет, визнаний місцевою державною владою, і тільки через такий комітет буде висилатися поміч. Допомоговий Комітет в кожній країні мусить бути організацією чисто гуманітарною, яка розділюватиме допомогу усім людям українського роду — без огляду на їх релігійні чи політичні переконання, чи їх місце перебування. Окрему увагу має звертати Злучений УАД Комітет на допомогу дітям та немічним.

2) Усі прохання в справі допомоги мають бути направлені через краєві комітети і ними одобрені.

3) Зогляду на переповнення складів **здержати негайно висилку одіжи до головного складу в Ню Йорку** аж до дальшого зарядження, яке буде проголошене в пресі. По місцевостях переводити дальшу збірку одіжи, однак задержувати це по громадах.

4) Збільшення праці комітету та постійний звязок з Американськими урядовими чинниками та краєвими організаціями вимагає постійного офісу. Тому доручено урядови виконати ухвалу з дня 2. лютого б. р. та відкрити постійний офіс не дальше як до 30. липня 1945 р.

Збори висказали цілій Екзекутиві, а зокрема предсідникови, повне признання за дотеперішну величезну **працю без усякої винагороди.** Допомогова акція прибирає однак такі великі форми, що для дальшого успішного ведення цеї праці постійний офіс є конечністю.

5) Для поширення збіркової акції як і вияснення завдань і праці Злученого УАД Комітету доручено Екзекутиві порозумітися з нашими громадами та влаштувати усюди віча, створити місцеві допомогові комітети для переведення збірок; просити о. о. парохів проголосити в церкві про завдання та працю Допомогового Комітету: — Влаштувати концерти та забави на цілі допомоги та віднестись листовно до усіх визначних громадян з проханням стати в ряди допомогових робітників.

6) Збори одобрили заходи Екзекутиви перед урядовими чинниками в справі права азилю для наших збігців, як і опіку над ними в тоборах — як теж і заходи для несення медичної допомоги українським шпиталям.

7) Постійне ведення допомогової акції вимагатиме значних і постійних фондів. Ці фонди треба зложити у формі членських вкладок та жертв. Членські вкладки дадуть змогу ведення інституції та дадуть їй моральний престиж перед урядовими чинниками.

Жертви уможливлять виконання допомогової програми.

Тому кожний свідомий американець українського роду і кожна американсько - українська організація повинні негайно стати

а) членами Злученого УАД Комітету;

б) зложити свою жертву та переслати зараз до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

8) Пошукування за пропавшими людьми **ще не впорядковані** і треба **підождати два-три тижні.** Злучений УАД Комітет має усі потрібні звязки, і як тільки буде змога цю акцію поширити з успіхом, дасть це до відома нашого громадянства.

Злучений У. А. Д. Комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Діяльність Організації Родичів.

Уже три роки снує в нас Організація Родичів і варта приглянутися її праці. Тому, що це зійшлися родичі тих синів, що служать в армії Дядька Сема, ця організація обєднала самих найповажніших людей як ще досі не було. Кожний громадянин гордий з того, що він має сина на службі нової батьківщини, яка змагається за волю всіх народів і долю цілого світу.

У першу чергу ця організація має на меті памятати за о-цих наших хлопців і дівчат, що служать в різних родах збройної сили Америки. Тому ми збираємо всі відомости про цих молодих людей, а при цій нагоді збираємо теж вісти про перших іміґрантів з України, що прибули в наші околиці і дали почáток нашому громадському життю.

Тому, що Організація Родичів обєднує всіх громадян, вона теж займається збірками на різні цілі і висилає їх куди слід. І так на Американський Червоний Хрест виасигнували $470, на Ю. С. О. $100, на фонд лікування діточого паралічу $75. Нашим синам заморе і тим, що служать по цім боці океану, висилаємо пакунки кожного року, а також і бюлетень в англійській мові про українські справи і в той спосіб наші сини мають звязь з домом своїх родичів і громадою. Багато праці в таких справах докладає Олекса Гіна, панна Ф. Гіна, Н. Хабінець, Й. Собко, В. Круташевський, К. Мацущак, Я. Осуховський.

Маємо на меті скликати наших хлопців, що повернули з війни і зорганізувати їх в Український Відділ Американського Леґіону, а такі збори відбудуться в суботу 21. липня 1945. разом із зібранням родичів в церковній салі при 127 Парк евеню. Взиваємо всіх наших людей прибути на ці збори.

Микола Хабінець, Яків Осуховський, секретарі організації.

МІСТО НЮ ЙОРК.

Віче в справі допомоги.

Заходами Обєднаного Комітету міста Ню Йорку відбулось дня 1. липня 1945 р. в салі Стайвезант Касіно велике віче, якого ціллю була поміч українським жертвам війни. Помимо великої спеки — 98 ступнів — вже в год. 2. сполудня громадяни і громадянки міста Ню Йорку почали сходитись до салі. Точно в год. 2:30 голова Обєднаного Комітету адв. Микола Гаврилко коротком а змістовою промовою отворив віче. Секретарем понище підписана. На підвищенні засіли бесідники, представники обох нюйорських парохій, католицької і православної, президія і члени Комітету. Саля, правда, не дуже велика, але була заповнена вщерть — около 400—500 крісел було занятих.

По вступній промові слідувала промова о. А. Химія Ч. С. В. В. української (католицької) парафії св. Юрія при 7. ул. Бесідник в добре закроєній промові пригадав присутним на любов ближнього особливо тоді, коли він є в нещастю. Опісля голова, гр. Гаврилко, попросив до слова проф. Н. Чубатого. Проф. Чубатий висвітлив тло на якім зродились українські жертви війни, які не хочуть і не можуть вертати під Совети. Шановний бесідник докладно пояснив причини, ізза яких кілька мілонів українців опинилися без всяких засобів до життя в краях західної Европи.

По проф. Чубатім промовляв о. Лев Весоловський, парох православної церкви св. Володимира при 14. вул. Промовець апелював до присутних, щоб показались жертвенними і гуманними для своїх братів, яких постигло оце катастрофальне нещастя. Опісля п. Гаврилко представив голову Допомогового Комітету, дра В. Галана.

Д-р Галан на самім вступі висловив своє задоволення, що ніде ще на вічу не довелось йому стрічати представників обох церков, а це католицької і православної. На вступі своєї промови бесідник відчитав листа в англійській мові від канадійського вояка лют. Панчука з Лондону. В листах лют. Панчук просить Допомоговий Комітет розпочати якусь акцію, щоб негайно дати поміч українським жертвам війни, яких він нараховує понад 4 міліони в західних краях Европи. Рівнож згадує про тяжкі відносини по таборах, де українці багато терплять від поляків і москалів. По прочитанню листа шановний бесідник говорив від себе про поміч тим жертвам, а поміч та повинна бути в першу чергу моральна, отже підтримати наших земляків на дусі, а в одночас давати жертви в грошах і убранню. З промови голови Допомогового Комітету присутні довідались, як властиво справа стоїть з усякими посилками до Европи.

Від жіноцтва промовляла пані І. Бенцал, голова жіночого суб-комітету, створеного для збірки і порядкування одежи, яку мається висилати до Европи. Пані Бенцал докладно описала, яку одіж треба збирати, як пакувати та де відсилати. Досі, як знаємо, всі пакунки, з одежею ішли до Юнітаріен Гавзу на 35 ул., де вже нема багато місця. Тому жіночий комітет забеспечив на 6 ул. ч. 221, кімнату, а другу в забудованню правосл. церкви на 14. вул., де можна звозити одіж, а звідси вона у відповіднім часі буде відіслана на 35 ул. де її спакується і вишлеться до Европи на руки українських комітетів.

Після всіх промов голова подякував бесідникам і приступлено до найголовнішої точки, а це до збірки. Представники організацій як рівнож приватні одиниці зложили такі жертви;

Тов. Дністер. від. 361 У. Н. Союзу, 867.00 На ту суму зложили: П. Задорецький $26, а по $25: П. Гаврис, В. Федорик; по $20: Ю. Куций, С. Прончак, В. Бих; по $10: п-ні Мельник, І. Галичин, М. Галичин, П. Кучма, А. Карабін, М. Малетич, Й. Івах, І. Кошлейчук, М. Паньків, Г. Николин, В. Гнатів, П. Терешко, О. Світлик. В. Гірич, Н. Шуст, В. Озеранець, Г. Романишин, А. Сенів, Д. Ксьондзик, Родина Гузар, Родина Ґураль, В. Бучинський, П. Гевко, Г. Цільник, Родина Ф. Курц, А. Залужна, М. Боднар, Родина Жагайло, І. Бучка, Родина Моторні, Г. Любович, С. Яловега, Н. Василишин, А. Чайка, В. Фурик, Й. Чемеринський, К. Пелешок, К. Ґуральний, Родина Макарчук, Родина Гарасимчук, Родина Польчі, І. Зборовський, М. Олексів, А. Андрусевич, К. Першин, Д. Мединський, О. Сембаль, Н. Рожбицький, П. Бойко, Родина Д. А. Павлик, В. Павлів, І. Деревляний, К. Костів, В. Борак. А. Слободяни дав $6.25, Т. Ґулька $7.23. Жертви по $5 дали: Н. Чума, Тичинський, О. Кібюк, М. Савіцький, Й. Шевчук, А. Кирич, П. Соколовський, В. Ничка, Т. Мілещук, К. Конюх, С. Левко, А. Гацяк, С. Пухір, П. Свистун, В. Гнатів, Г. Яворівський, О. Білоус, М. Мойсей, П. Бориловський, Родина М. Демський, С. Сагайдак, В. Брездин, Я. Воробець, М. Прудиус, С. Стівенс, п-ні Дроздовська. Решта жертви були $3, $2, $1 і 75 ц. (Крім того згадати треба, що Тов. Дністер вислало через „Свободу" 700 дол., а 15 дол. до Філядельфії замісць вінків на могили вбитих на полі слави вояків, членів Дністра, а це Василя Іваника, Петра Жигайла і Василя Федорика. Загальна сума від Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу, на допомогову акцію $1,582.00.

Жертви з **відділу 204 У. Н. Союзу** — загальна сума $425. Ці жертви зложили: по $25: М. Максимович; по $10: М. Сукар, М. Першин, І. Приймак, Г. Коцердович, Преосв. Богдан $6; по $5: адв. М. Гаврилко, М. Макар, Я. Щигол, Д. Томків, Я. Марків, М. Євуш, І. Дуда, Марія Гімбаль, К. Гагон, Т. Чоп, А. Бабесюк і К. Чупіль дав $4. Решта жертв були по $3 і $2. (Додати треба, що члени 204. відділу У. Н. С. вислали особисто через „Свободу" суму 900 дол. Разом 204. відділ зложив $1,325.

Товариство Родичів зложило разом $590. Зложили: З каси Орг. Родичів $100; пані Ксеня Мортон $50; Петро Задорецький $25; Михайло і Станислава Гурин $20; по $10: А. Горішний, п-ні Вікторія Уторчак, п-на Анна Івасечко, п-ні Катерина Ницак, п-ні Михаліна Проневич, п-ні Павлина Шевчук, Й. Івах, Р. Ходань, І. Валькевич, І. і Оксана Кучмак, Михайло Мельник, Василь і Анаст. Білецький, Микола і Анна Віщук, Андрій Пухальський, Іван і Марія Крочак, Сем Кудла; по $5: Тетяна Лазорчик, Варвара Андріїв, Марія Сабала, Анна Пелан, Ірина Скодзінська, Катерина Гоцяк, Марія Скеба, Ксеня Доббс, Анна Сухоцька, Анастазія Шура, Катерина Котт, Катерина Стасишин, Марія Форгач, Павлина Домиреська, Марія Петрович, І. Князький, Р. Рибак, М. Коцан, М. Дзюбан, М. Савіцький, Т. Стефанів, І. Бобецький, Е. Білецький, С. Чосник, М. Дерех, М. Паньків, М. Ставс, М. і Александра Копчак, М. Борух, А. Григус, Д. Ксьондзик, М. Підгірний, В. Лоняк, В. Підгірний, Т. Сеньковський, Я. Яремович. Решта жертв були по $3, $2 і $1.

Жертви від **Братства св. Михайла,** від. 1. Провидіння. Загальна сума $105. Зложили: З братської каси $50, по $10: Софія Дулібська, а по $5: Тетяна Задорецька, Анастазія Війтенко, І. Верещак, В. Павлюк. Решту зложили по $3, $2 і $1.

Жертви від **Організації О.Д.В.У.,** відділ 10; Загальна сума $225, а це: З каси відділу $100, решта зложили: Ф. Кушлак $25, а по $10: В. Періг, Ю. Дибог, М. Сухоцький, Г. Кальба; по $5: п-ні Е. Сцібайло, Е. Домбек, Я. Удич, В. Л., Ю. Сухоцька, Р. Войтанівська, А. Фірман, К. Ривак, І. Семків, І. Філь, Т. Гусяк, О. Іваник.

Жіночий Демократичний Клюб, від. 4 С.У.А., $170.

Жіноча Поміч, від. 3 С.У.А. З каси $100, по $10: М. Марусевич; по $5: Е. Кобзар, К. Тутко, М. Харамбура, А. Носик, А. Комарович, М. Чума. Решта по $2, $1.50 і $1. Разом $162.50. **Українська православна церква св. Володимира** при 14. вул. $100. **Тов. „Золота Липа"** з каси $25, Е. Білецький $10, по $5: О. Бобецький, М. Савицький, Д. Хархан, Т. Мороз. Решта по 2 і 1 дол. **Окружна Рада С.У.А.** $100. (Збірка на Святі Матери). **Українська Жіноча Громада,** від. 1 С.У.А., $100. **С.У.А.,** від 8 в Бронкс $100 (передала п-ні Корпало). **Український хор при католицькій церкві св. Юрія в Ню Йорку** $75. По 50 дол. **Тов. Жидачів,** від. 393 У. Н. С.; **Українське православне церковне Братство св. Володимира** $25. **Тов. „Єдність"** $25. **Самостійний Золотий Хрест** $10. **Тов. Цегайна Поміч** $10.

Жертви від громадян на вічу: По $105: П. Матлай; по $100: В. Ярема; по $50: П. Стасюк; по $25: п-ні Кульчицька, Родина Ікалович, С. Боднарчук, Т. Джус; по $20: п-ні Пішак; по $10: Н. Н., Н. Н. (посвідка від п. Бенцал), П. Васильцьо, К. Лялька, п-ні Добжинскі, Т. Михалюк, І. Драган, Я. Гаврилко, М. Возьна, М. Романович, Т. Онуфрик, Т. Іванець, п-ні Янда, А. Семенів, Й. Соловський, С. Цимбала, М. Осадчук; по $5: М. Бельців, Лещух, Добрянський, А. Чайка, П. Доневський, М. Крупка, В. Баковський, Ю. Драгун, М. Костирка, А. Лапишин, І. Драган, Т. Стефанів, Г. Бакуменко, К. Берків, В. Лехицький, О. Казімірів, М. Вольчинська, Д. і А. Утак, М. Паньків, К. Ницак, О. Танецький, І. Марчак, К. Луцишин, Крук, Гаврилко. Решта жертв по $3 і $2. Загальна сума зібрана на вічу 1. липня 1945 р. від тов. і громадян $3,929.50.

Перепроваджували збірку п-ні І. Бенцал, М. Близнак, С. Воргуль, М. Демидчук і П. Кучма.

Даючи звіт з віча, Обєднаний Комітет м. Ню Йорку взиває всі організації і товариства, які ще досі не зложили своїх жертв, зробити це негайно. Рівнож ті товариства і організації, які досі виказались рівною працею, взиваємо продовжати ту працю і надальше. Наші жертви мусять бути щедрі і постійні аж до часу, поки всі народи потерпівші від війни, не стануть на власні ноги. Памятаймо, що війна тривала в Европі понад 5 років тож не так легко по 5 роках терпінь і нужди вернути до рівноваги. Тому жертвуймо, бо це наш обовязок ратувати тих, які є нашими кровними братами!

Марія Демидчук,
секр. Об. Ком. і віча.

ПОШУКУЄМО 396 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

103) Українська Громада в Аликвипа, Па. $100.00
104) Братство св. Стефана, 221 відділ У. Н. Союзу, Шікаго Ілл. 100.00

Разом $ 200.00
Попередно проголошено 10,200.00

Разом $10,400.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Ю. М. Шустакевич.

У повітряних просторах

Машина легко рванулась, а далі почала ґуркотіти сильніше і сильніше, хочеться затулити уха, та якось ніяково.

Глядиш крізь вікно, усе починає утікати. Здається, не ти летиш, а все від тебе утікає — дальше і дальше, вище і вище. Все тепер остало позаду і чогось наче жалко стало... Земленька, ця людська опора, ця забеспека кожного живучого сотворіння там, вдолині. Далеко від тебе і чогось шкода...

Моя маленька шевелиться. Спатоньки хочеш — питаю. Ні — бадьоро відповідає, а я бачу її умучені очиці. Аж ось один з пасажирів біля нас — бачу — потиснув за ґузичок і його фотель подався взад, а він собі вигідно тепер спочиває. Давай — думаю — я зроблю своїй маленькій таку вигоду і за потисненням ґузичка, вона вигідно поклала головку. Гарно, „ґуд"? „Єс" — відповідає і притискає одною рукою свою лялю, а другою держить мою руку і спокійно засипляє...

Я спати не хочу. Дивлюсь на світ Божий, і — який гарний той світ! Комусь відчуваю якусь вдячність... Богови?... Так. Богови. Він дає змогу нам жити вигіднішим життям. Він, цей Бог, дав людині такі надзвичайні здібности, щоб збудувати отсю чудову сталеву птицю із людським серцем, з вигідним нутром, для нас людей, тих людей, які дуже часто не думають про Нього, того Сотворителя... Мені стало радісно! Ось тут, високо, в тих повітряних просторах я почулась свобідною, легкою, безпечною...

А в серці якийсь голос почав маєстатично:

„Владико неба і землі"...

Аж ось стувардес побігла поспішно наперед, а там заплакала дитина і почулись якісь звуки, начеб давилось бідне дитя. Воно занедужало. За хвилину старшенька дівчинка теж саме. Питаю стувардес — що сталося?... „Ейр сик" — відповідає — „Джест лайк сі сик". І понесла води хорим дітям. Я боялась за мою малу, але вона спокійно спала...

Ми високо в облаках. Крила нашого літака вилискують до сонця начеб вони із срібла. Дивлюсь вдолину, а це вже мріють пенсилвенійські гори. На обрію засіріло. Це славні Пітсбурзькі дими. Тут кується тверда сталь на воєнне збросння. Ця сталь має забеспечити сталевий, постійний мир у світі... Мир на цій людській і Божій землі, на цій округлій кулі. Ось там, далеко поза нами, вона було рівна, кратkована, а тут вона якась пуката. Ось тут гарна кучерява зелень біжить собі нерівно догори, так і видно — догори. А тут знова ця зелень простягнулась і пішла стрімголов вдолину. А ось на цій горі округла поляна, наче лисина на голові, єй-бо, виглядає наче лисина! Там дальше, глибоко-глибоко, срібна вузенька ленточка. Веться вона і сюди і туди. З небесних просторів вона маленька, а там на землі, це могуча „Алеґені Рівер". У бурю і тучу це гроза людині.

Наша птиця зробила округлий зворот і поплила собі дальше, прямо та легко.

„Тен минутс, енд — Пітсбурґ" — подав голосник.

Ах, тільки десять мінут! —

За хвилину знова показались розкидані забавочки, пукаті кратки — руді аж червоні, нерівної округлости піскові латки, то знов чорні вугляні насипи. Пітсбург! Кажуть — це світова робітня, світова фабрика! І так воно є. Звідсіль ладують у широкий світ — сталь, вугля і шкло. Є тут великі заводи, що продукують поживу — „Гайнц" 58". Є величезні заводи, де виробляються найрізнородніші електричні прилади, всяку машинерію. В інших заводах виробляють нержавіючу сталь, залізничі ваґони, а також тут будують кораблі. Поміж цією тяжкою, залізною індустрією є в Пітсбурґу „делікатні" та славні заводи, в яких виробляють цукорки.

Пітсбург є славний з великого числа церков, величавих музеїв, бібліотек і каледжів. Ось ці дивні, менш більші порозкидані забавочки в пітсбурзькій кітловині, це саме ці величаві та славні будівлі науки і знання, а також сталевої сили, яка розкинулась в цій кітловині, окруженій високими горами. На дні кітловини, в самому серці Пітсбурґа, видно щось лискуче, наче тонесенькі срібні вилка. Це пливуть дві ріки, зливаються і творять третю. Як дивно. Могуча Алеґені-ріка з лівого боку а Мононґагела-ріка з правого, лучаться разом і творять широку „Огайо"-ріку.

ЩЕ ОДИН ВИД З ТЕПЕРІШНЬОГО БЕРЛІНА.—Німецька столиця прибрала тепер інший вигляд, коли брати з цього боку, хто нею править. Та є щось, що нагадує давних володарів. От, наприклад, та розбита німецька гармата, що все ще не спрятана з румовищ міста, а яка перед нашими очима.

Ось ця біленька стіжковата забавочка, це розміром найвища школа у світі. Це Пітсбурзький Університет, який називають — Катедрою Науки, „Катідрал оф Лірнінг". В мурах цієї величавої будівлі є окремі національні кімнати, в яких ґрупи різних народностей мають свої музеї. За таку кімнату дана ґрупа платила від пять до десять тисяч долярів. Тут ці народні ґрупи складають свої національні святощі, свої памятки літературні, історичні чи мистецької вартости і взагалі все, що дороге народньому серцю. На превеликий жаль — Української Кімнати нема, хоч були одиниці, що робили тяжкі старання в цім напрямі, одначе без успіху.

Летимо нижче і як цікаво! Дімочки розкинулись по узбіччях гір, в кучерявій зелені туляться наче дітки до матері. І якби ви думали достатись до тих хаток? Автом не заїдете, ні. По сходах, по сходах, там цілі улиці це самі сходи, еґеж!

Вже видно могучі залізні мости, по яких снуютьнся сталеві муравлі-авта і троки. Вже видно людину, одну, другу, а далі десятки, сотки, тисячі...

Людське муравлиско!

Минаємо серце Пітсбурґа і ось ми ще нижче, вже торкаємось землі. Паски відкладаємо на бік. Все мигає поперед вікна. Якось радісно робиться, беспечно. Гур гурр... і тихо стала наша срібнокрила птаха. Усі готові до виходу. Стувардес відчинила двері, і... на двір ох, на цю тверду земленьку, на цю беспечну земленьку.

Стаєш на ній ногами і йдеш по ній... Ні! не ступати на ній. Хочеться кинутись на вколішки і цілувати її, як рідну маму...

Зітхаєш легко і мимохіть глядиш вгору... Ось там ми були. Там гарно — Боже, як гарно! А тут беспечно — Боже, як беспечно!... (Кінець).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ХОЧУ БУТИ МІЖ ТИМИ, ЩО СТАНУТЬ ПО ЛІВІМ БОЦІ.

Я є віруючий християнин, як усі наші люди. І коли я роздумував над тою акцією „Свобод", що збирає стодоляровик жертводавців, то мені прийшло на думку, що багато з наших людей, хоч ходить до церкви, але не дуже вслухується в те, що Святе Письмо каже: Я був голоден, а ви не наситили; Я був нагий, а ви мене не приоділи. А прецінь прийде час, коли Той, що такі слова сказав, поставить нас до рахунку і відповідно до того, як той рахунок випаде, скаже нам станути по Його правім боці, або лівім.

Я не хочу бути по лівім, а тому теж і з того згляду посилаю своїх $100 до „Свободи" на поміч нашим нещасливим людям.

А й на те треба памятати, що нині нещастя тобі, а завтра мені. Отже „не кладім душі й тіла" за Україну, бо того від нас, американських українців, ніхто не вимагає, хоч ми про те співаємо. Зате хто може спромогтись, а таких є багато, хай витягне сто долярів чи більше й зашле на Фонд з стодоларових жертводавців, бо той фонд не є для слави і пихи, але для помочі нашим рідним братам і сестрам у нещастю.

Алексій Калемін,
Форествил, Конн.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться тиждень пізніше. Збори будуть в неділю, 29. липня, в годині 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і члениць прийти на збори, бо є важні справи. Уряд і контр. комісія дадуть звіт за пів року. Суспендованих членів просимо вирівнати свій довг, то будуть приняті наново в члени. Просимо вписувати своїх дітей в члени своєї української організації. — За уряд: Н. Подвайцятний, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр., 1018 N. Trumbull Ave., Chicago 51, Ill.

ПОШУКУЮТЬ

Онуфренко Михайло пошукує односельчан **Бобровича Іларія й Урбана Івана** зі села Росоховача, пов. Підгайці. Onufrow Michal, Polish Forces, C. M. F. 556.

Гадюк Михайло з села Жушно, пов. Стрий, пошукує односельчан **Федора Зохотуху й Василя Гнатишина.** Hadiuk Michal, Polish Forces, C. M. F. 575.

Корнута Микола з села Жулина, повіт Стрий, пошукує свого брата **Михайла,** сина Федя. Адрес військовий нині не знаний. Писати до P. Michele, Gianicolo 7, Roma.

Олекса Мазо, з села Рибно, пов. Станиславів, просимо зголоситися до Комітету Українців Канади у Винніпегу.

Через канцелярію КУК.

ТАРЗАН, ч. 1214. Припадковий алярм.

З напруженням Джейна й її товариші-бранці приглядалися нападови Тарзана.

Як Тарзан став душити одного з націстів, два чорні кинулися на двох інших націстів.

Але як один з націстів вирвався зо смертельних обіймів, його ґузик зачепив за язичок його кріса, і цей випалив.

Вмить вояки кинулися бігти на місце вистрілу.